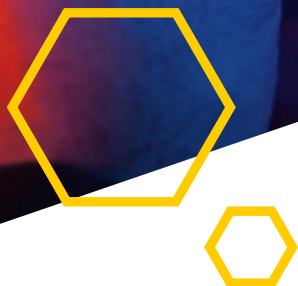
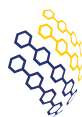

Serijski EUCPN-ovih alata

KLUPSKE DROGE I KRIMINAL

Učinkoviti
pristupi

EUCPN
EUROPEAN CRIME PREVENTION NETWORK

EU
20
20
HR

“

Cilj ovog rada bio je pružiti uvid u pristupe poduzetim rizicima u rekreacijskim kontekstima i dokaze koji su im dostupni. Možemo zaključiti da se preporučuju višekomponentne intervencije, jer postoje pokazatelji koji upućuju da je to najučinkovitiji način pristupanja rizicima u rekreacijskim kontekstima.

”

ZAHVALE

Ova publikacija ne bi uopće mogla biti realizirana u svom sadašnjem obliku bez stavova stručnjaka iz tog područja iz cijele EU. Stoga bismo htjeli zahvaliti članovima EUCPN-a na razmjeni informacija o situaciji u njihovoj državi članici odgovaranjem na naš upitnik. Nadalje, željeli bismo zahvaliti sljedećim stručnjacima što su odvojili vrijeme za sudjelovanje u intervjuu i davanje povratnih informacija:

Citat

EUCPN (2021). Klupske droge i kriminal: učinkoviti pristupi Dio EUCPN-ovog alata o kriminalu povezanim s drogama. Bruxelles: EUCPN

Pravna obavijest

Sadržaj ove publikacije ne iskazuje nužno službeno mišljenje zemlje članice EU-a, kao niti bilo koje agencije ili institucije Europske unije ili Europske komisije

Autor

Chadia Dehbi, službenik za istraživanje, tajništvo EUCPN-a

Dio projekta Tajništvo EUCPN-a, ožujak 2021., Bruxelles

Uz financijsku podršku Fonda za unutarnju sigurnost Europske unije - za policiju

- Gđa Mariàngels Duch, Europski institut preventivskih studija – IREFREA, Španjolska
- G. Jochen Schrooten, VAD, Belgija
- Gđa Shawny Vanhoutteghem, VAD, Belgija
- Prof. Jakob Demant, Sveučilište u Kopenhagenu, Danska
- Dr. Eamon Keenan, Nacionalni ured za socijalno uključivanje – Uprava za zdravlje, Irska
- Gđa Nicki Killeen, Nacionalni ured za socijalno uključivanje - Uprava za zdravlje, Irska
- Gđa Renata Šarkanė, Odjel za kontrolu droga, duhana i alkohola, Litva
- Gđa Rūta Gedminienė, Odjel za kontrolu droga, duhana i alkohola, Litva
- Dr. Matej Sande, Sveučilište u Ljubljani, Slovenija
- G. Rüdiger Schmolke, SONAR, Njemačka
- G. Nicklas Kartengren, Club Health Sweden, Švedska
- Gđa Smilja Bagarić, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatska
- Gđa Josipa- Lovorka Andreić, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatska

Ovaj je rad jedan dio četverodijelnog alata o temi kriminala povezanog s drogama.

<https://eucpn.org/toolbox-partydrugsandcrime>

SADRŽAJ

	Zahvale	3
	Predgovor	6
01	Klupske droge i okruženja	8
	„Klupske droge”	8
	Rizici u rekreacijskim kontekstima	9
	Zabave	10
	Dionici	11
02	Politike i politika	12
	Odnos politika i znanosti	12
	Potreba za uravnoteženom politikom	15
03	Od nulte tolerancije do višekomponentnih intervencija	17
	Nulta tolerancija	18
	Strategije okruženja	19
	Smanjenje šteta	21
	Višekomponentne intervencije	25
04	Izvori dokaza i prakse	27

Zaključci i preporuke	31
Endnotes	33
Bibliografija	36

PREDGOVOR

Ovaj je dokument napisan u svjetlu hrvatskog predsjedanja EUCPN-om. Hrvatska obrazlaže svoju odluku da se usredotoči na konzumaciju droga u rekreacijskim kontekstima na sljedeći način:

„Unutar područja sprečavanja kaznenih djela, Predsjedništvo se usredotočuje na sprečavanje kaznenih djela povezanih s klupskim drogama. Klupske droge tijekom posljednjih nekoliko godina postaju sve popularnije među mladim korisnicima droga. Upravo je mlada populacija ona koja je sklona eksperimentiranju i konzumaciji novih lijekova na tržištu. Osim kaznenih djela povezanih s proizvodnjom, distribucijom, posjedovanjem i nabavom klupskih droga, među korisnicima droga sve se više šire i druge vrste kaznenih djela poput vandalizma, prometnih prekršaja, kaznenih djela protiv imovine i nasilnog ponašanja.”

Općenito vrijedi da je kod počinitelja kaznenih djela povećana vjerojatnost da su istovremeno i korisnici droga i da je za korisnike droga povećana vjerojatnost da će počinuti kazneno djelo. Međutim, budući da postoje razlike između rekreacijske i problematične uporabe droga, kao i između nekoliko ciljnih skupina korisnika droga i vrsta kriminala, potrebno ih je razlučivati s većom pozornošću. Za definiranje kaznenih djela povezanih s drogama koristi se nekoliko kategorija. Ovaj se dokument uglavnom bavi pristupima za prevenciju psihofarmakoloških kaznenih djela i nekih kaznenih djela zlouporabe droga kao negativnim posljedicama izlazaka i uporabe droge u rekreacijskim kontekstima. Također se razmatraju lako dostupne baze podataka i visokokvalitetni vodiči koji se odnose na sprečavanje rizika u rekreacijskim kontekstima.

U Europi se uporabi droga uglavnom pristupa sa stajališta zdravstva. Ipak, ciljna skupina ovog dokumenta su različiti akteri iz sektora kaznenog pravosuđa: donositelji politika, stručnjaci za sprečavanje kaznenih djela i kazneni progon.

Ovaj dokument jedan je od četiri dijela alata na temu kriminala povezanog s drogama.

- Klupske droge i kriminal: razumijevanje fenomena
- Klupske droge i kriminal: učinkoviti pristupi
- Kriptotržište droga: objašnjene poslovne procese kaznenih djela
- Kriptotržište droga: preporuke kao zaključci modela barijere

01 KLUPSKE DROGE I OKRUŽJA

Definicija klupskih droga, objašnjenje rizika u rekreacijskim kontekstima, opis konteksta zabava i druge teme detaljnije su iznijete u izvješću „Klupske droge i kriminal: razumijevanje fenomena”. Ovo je poglavlje sažetak tog izvješća.

- EUCPN (2021). Klupske droge i kriminal: razumijevanje fenomena. Dio EUCPN-ovog alata o kriminalu povezanim s drogama. Bruxelles: EUCPN. <https://eucpn.org/toolbox-partydrugsandcrime>

„Klupske droge”

Nije jednostavno donijeti jasnu definiciju pojma „klupske droge“, budući da je „klupska droga“ nije pojam koji je usko povezan s kemijskim svojstvima. Umjesto toga, ova se kategorija odnosi na „*droge korištene s namjerom stvaranja ili poboljšanja doživljaja rekreacije*“ i tako stavlja naglasak na to da je zajednička karakteristika tih droga da su omiljene za uporabu tijekom rekreacijskih aktivnosti.¹

O populaciji osoba koje krše zakone o drogama postoji klišej da su to društveno neprilagođene osobe koje djeluju na marginama društva. Međutim, nova empirijska

istraživanja i velika istraživanja kriminala ukazuju na to da potrošači, prodavači, trgovci drogom i samo tržište droga postoji u svim slojevima društva.²

Rizici u rekreacijskim kontekstima

Niz je rizika koji su povezani s rekreacijskim kontekstima. Iako ne pokrivaju sve pojavne oblike i međusobno se preklapaju, moguće je prepoznati dvije glavne kategorije: zdravstveni i socijalni problemi te kriminal povezan s drogama. Uz zdravstvene probleme poput nesvijesti, nenamjernih ozljeda, nezaštićenog spolnog odnosa, oštećenja mozga i ovisnosti, postoje i mogući socijalni problemi poput agresivnog ponašanja i remećenja javnog reda.³

EMCDDA se služi četirima kategorijama da bi definirao kriminal povezan s drogama: psihofarmakološke, ekonomsko-kompulzivne sistematske i kriminalitet povezan uporabom droga.⁴ Kad razmatramo zabave kao rekreacijski kontekst i s njima povezane rizike, najrelevantnija su kaznena djela zlouporabe droga i ona psihofarmakološke prirode. Psihofarmakološka kaznena djela su ona koja su počinjena pod utjecajem psihoaktivne tvari koji nastaje uslijed njene akutne ili kronične uporabe. Kaznena djela zlouporabe droga su ona djela koja čini povredu zakona o drogama (i drugih srodnih zakona).⁵

Rizici u rekreacijskim kontekstima	
Zdravstveni i socijalni problemi	Kriminal povezan s drogama
Zdravstvene tegobe	Psihofarmakološka kaznena djela
<ul style="list-style-type: none"> - nesvijestica - nenamjerna ozljeda - nezaštićen spolni odnos - oštećenje mozga - ovisnost 	<ul style="list-style-type: none"> - nasilje - spolni napad
Socijalni problemi	Kaznena djela zlouporabe droga
<ul style="list-style-type: none"> - remećenje javnog reda - agresivno ponašanje - kajanje nakon spolnog odnosa 	<ul style="list-style-type: none"> - uporaba - posjedovanje - vožnja pod utjecajem alkohola ili droga - nezakonito trgovanje drogama

Zabave

U rekreacijskim kontekstima, prevalencija uporabe droga mijenja se ovisno o vrsti ambijenta, vrsti glazbe i vrsti ciljnih skupina.⁶ Iako se rekreacijska uporaba droga isprepliće s kontrakulturom, ona više nije ograničena na nju. Sve više se konzumacija takvih tvari kojima se pojačava doživljaj rekreacijskih aktivnosti širi i na okružja koja se više smatraju široko prihvaćenima.⁷

Postoji nekoliko argumenata u korist usmjeravanja intervencija prvenstveno na kontekste uporabe, a ne samo na samu uporabu takozvanih klupskih droga. U usporedbi sa širom populacijom, uporaba droga češća je kod osoba koje posjećuju rekreacijska okružja. No, treba istaći da je rizično ponašanje pojava koja je šira od same uporabe droga.⁸ Mnogi rizici povezani s izlascima javljaju se na organiziranim zabavama i oko njih. Stoga je poželjnije usmjeriti raspravu na rekreacijske kontekste i s njima povezane rizike umjesto ograničiti raspravu na uporabu klupskih droga.⁹

Pored škole i obitelji, rekreacijski konteksti mogu se smatrati jednim od najvažnijih prostora socijalizacije mladih ljudi. Okružje zabava i dionici takvih događanja utječu na razvoj vrijednosti, normi i i navika kad je riječ o sigurnosti, kao sigurnosti pri uporabi droga, spolnim odnosima, vožnji, nasilju...¹⁰

Nadalje, kad je cilj postići pozitivne promjene u ponašanju, bolje je imati ciljane napore. Sveukupno, da bi se postiglo djelotvorno postizanje svijesti, poruka bi trebala imati neposredni značaj, a izvor poruke trebao bi se smatrati pouzdanim.¹¹ U vezi s ovom temom je korisno obratiti se mladima u okružju zabava, a ne u školi ili putem televizije. Nadalje, profesionalci aktivni u rekreacijskom noćnom životu i oko njega mogu utjecati na sâmo okružje. S tim u vezi, njihov položaj je idealan za postizanje konstruktivnog utjecaja na socijalizaciju mladih i oni šalju jedinstvenu poruku kojom potiču odgovorno i sigurno ponašanje.¹²

Dionici

Sami dionici mogu se podijeliti u nekoliko kategorija: od privatnih subjekata kao što su pripadnici sektora zabave pa sve do javnih subjekata kao što su socijalne službe i tijela zadužena za izvršavanje zakonodavstva. Ti dionici imaju svoje zasebne poglede na uporabu psihoaktivnih tvari u rekreacijskim kontekstima i na rizike rekreaciju koji se u tim okruženjima javljaju.¹³ Za industriju zabave to je način ostvarivanja prihoda, dok službama za liječenje ovisnosti izlasci mogu predstavljati rizik od zdravstvenih problema po osobe koje prakticiraju izlasci, a iz perspektive tijela za izvršenje zakonodavstva, mjesta na kojima se odvijaju takvi rekreacijski sadržaji potencijalna su koncentracija kaznenih djela i prekršaja zakona o drogama.¹⁴

Industrija rekreacije izravno utječe na oblik organiziranih zabava i način na koji ta događanja sudionici doživljavaju. Primjeri dionika u ovoj kategoriji uključuju vlasnike i voditelje klubova, DJ-e, osoblje za posluživanje ili distributere letaka.¹⁵ Svaki puta kada industrija zabave smatra rekreacijska okruženja tek prostorima za potrošnju i kao robu koja donosi profit, ta okruženja mogu postati vrlo nesigurna.¹⁶

Iz perspektive liječenja ovisnosti i zdravstvenih službi, zabave su važna mjesta konvergencije: upravo se u takvim okruženjima razvijaju obrasci potrošnje droga i mjesta na kojima te službe mogu pronaći svoju „klijentelu“. Unutar službi za liječenje droga prelazi se s tradicionalne intervencije na usmjeravanje na problematične korisnike, drugim riječima, s primarnog na sekundarni pristup. Iako je tradicionalni pristup na licu mjesta i dalje važan za podršku skupini korisnika rekreacijskih droga, za podršku problematičnoj skupini korisnika droga potreban je drugačiji pristup u obliku liječenja i savjetovanja.

Mnoge policijske snage razvile su se u policijske službe, što za sobom povlači proaktivnije pristupe, prevenciju, veću blizinu i tješnju suradnju sa zajednicom kojoj služe.¹⁷ Kad je riječ o kriminalu povezanom s drogama u rekreacijskim kontekstima, policijski posao se kreće u definiranim okvirima.¹⁸ Policijske službe važan su čimbenik, no tek jedan od mnogih. Slično tome, policijske službe raspolažu znatnim resursima koji ipak nisu dovoljni. Stoga različiti akteri u području prevencije moraju surađivati i udružiti svoje resurse.¹⁹

02 POLITIKE I POLITIKA

Odnos politika i znanosti

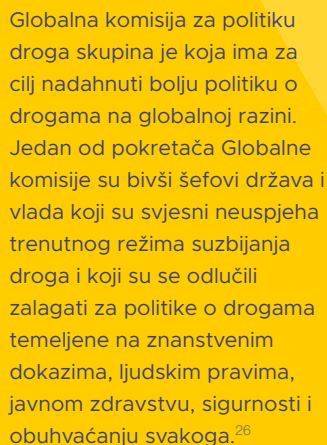
„Upotreba droga povezana je s porocima, a poroci s „onim drugim“, što se smatra prijetnjom i sigurnosnim problemom. Upravo to objašnjava strastvenu i vrijednosnu prirodu rasprave o drogama: njezinu srž čini rasprava o kulturi i našem osjećaju za dobro i zlo – nečemu što se vjerojatno neće rješavati jednostavno kao pitanje čisto tehnokratskog znanstvenog diskursa utemeljenog na dokazima.“²⁰

Upotreba droga politički je osjetljiva tema u kojoj se često odnos znanosti i politike često nalazi na kušnji. Moglo bi se naći argumenata za tvrdnju da područje socijalne politike treba liječenje utemeljeno na znanstvenim činjenicama. Međutim, političari većinom smatraju da se odluke ne donose samo na temelju činjenica. Javno mnijenje igra ulogu u donošenju odluka, jer se protivljenje njemu može smatrati političkim rizikom.²¹ Trenutačno, javno mnijenje gleda korisnike droga prilično negativno. Ipak, bilo bi korisno kada bi društvo shvatilo vezu između uporabe droga i kulture mladih i da bi problematični korisnici droga mogli imati hrabrosti obratiti se za pomoć roditeljima ili zdravstvenim radnicima i da se pritom ne boje negativnih posljedica.²²

Isto tako, mediji utječu na političku raspravu proizvodeći previše pojednostavljene i netočne prikaze poteškoća o kojima je riječ, što je često posljedica davanja javnog prostora stavovima koji su ekstremni i suprotstavljeni, a manje pažnje se posvećuje stavovima koji su više uravnoteženi. Primjerice, argumenti za reguliranje uporabe droga na način sličan načinu na koji su regulirani alkohol i duhan nisu argumenti kojima se traži legalizacija, no oni bi se mogli doživjeti takvima jer se opcije politika prikazuju isuviše pojednostavljeno. Nadalje, neki su zabrinuti da bi izvještaji koji sadrže pretjerane stavove mogli stvoriti nepotreban pritisak na kreatore politika da djeluju ishitreno i na temelju nedovoljno dokaza.²³

Medijsko izvještavanje o smrti povezanoj s drogom može naštetiti i lokalno na koje se ono odnosi i široj slici noćne industrije. Iako je lokal možda godinama radio bez incidenata i možda je uspostavio odgovarajuće mjere za suzbijanje štete povezane s drogom, pojedinačni slučaj smrti povezan s drogom vjerojatno će privući više negativne medijske pozornosti nego sve godine održavanja dobre prakse, a s druge će strane u očima javnosti očvrnuti asocijacije između mjesta događaja, njegove djelatnosti i uporabe droga. Nerazmjerni medijski interes za smrtno slučajevima uzrokovane drogama, posebno kada su povezani s ecstasijem u noćnom gospodarstvu, dodatan je pritisak na policiju i vlasti da se „vidi da nešto rade“. Time se povećava vjerojatnost detaljnog istraživanja incidenata za koje bi se inače moglo ocijeniti da su slučajni smrtni slučajevi ili da istraga nije u javnom interesu i ne zahtijeva značajnije djelovanje policije ili vlasti.²⁴

Pritisak pod kojim mogu biti političari i kreatori politike ogleda se u izjavama koje su neki davali nakon odlaska u mirovinu. Političari često priznaju da imaju stavove o drogama koji se prilično razlikuju od onoga što su propovijedali dok su bili na funkciji. Važan razlog tome je potreba usklađenosti sa stajalištem političke stranke. To političarima ostavlja jedan od dva izbora: ostavku ili prihvaćanje politike i nadu u uvođenje nekih manjih poboljšanja.²⁵

Globalna komisija za politiku droga skupina je koja ima za cilj nadahnuti bolju politiku o drogama na globalnoj razini. Jedan od pokretača Globalne komisije su bivši šefovi država i vlada koji su svjesni neuspjeha trenutnog režima suzbijanja droga i koji su se odlučili zalagati za politike o drogama temeljene na znanstvenim dokazima, ljudskim pravima, javnom zdravstvu, sigurnosti i obuhvaćanju svakoga.²⁶

Sljedeći izazovni čimbenik u odnosu politike i znanosti jest neusklađenost vremenskih rokova. Dok je za prikupljanje znanstvenih dokaza potrebno vrijeme, u politici su promjene brze. Uz to, izborni ciklusi utječu na političke odluke ili barem na izjave koje političari o svojim namjerama daju.²⁷

Konačno, iako će neki znanstvenici možda tvrditi da političari ignoriraju znanstvene činjenice, političari tvrde da često nema dokaza koji bi mogli odgovoriti na ključna pitanja te da mnoga istraživanja nisu relevantna. Povrh toga, neki političari smatraju se pozvanima dokaze povezivati s određenim narativom i širom vizijom. Razumljivo, informacije tumače kroz osobni skup vrijednosti i životnih iskustava.²⁸

Svi ovi čimbenici pokazuju kako je odnos politike i znanosti složen, posebno kad je riječ o politikama o drogama.

Potreba za uravnoteženom politikom

Sveukupno, ciljevi europske politike suzbijanja droga trebaju biti integrirani, uravnoteženi i utemeljeni na činjenicama. Uravnotežena politika prema drogama poziva se na ravnotežu između represije i prevencije. Činjenica da je ova ravnoteža od najveće važnosti za civilne organizacije povezane s politikom EU-a o drogama ilustriraju mnogi komentari dobiveni kao odgovor na novu Agendu EU-a za borbu protiv droga 2021.–2025. u njezinom izvornom nacrtu.

U Agenda stoji kako „EU-u je potrebna promjena paradigme u politici o drogama. Stoga ova Agenda osnažuje pristup EU-a drogama i osigurava odvažnu agendu za politiku o drogama radi pokretanja konkretne i ambiciozne promjene. Njome se pojačava rad u svim dimenzijama politike o drogama, posebno u području u kojem je čvršća, sigurnosti, te se predviđaju konkretne mjere za uklanjanje prethodnih nedostataka.”²⁹

Ova ambicija nije prošla nezapaženo i potaknula je otvoreno pismo koje je objavila koalicija od 29 organizacija civilnog društva i mreža lokalnih zajednica. U otvorenom pismu izražavaju svoju zabrinutost zbog ishitrenog i ne-participativnog procesa donošenja politika, što je rezultiralo dokumentom koji je u suprotnosti s uravnoteženim i multidisciplinarnim pristupom dviju prethodnih Strategija EU-a za droge. Horizontalna radna skupina Vijeća za droge složila se da će Agendu revidirati.³⁰

Prema toj koaliciji, prva ključna kritika u vezi sa sadržajem Agende je da je izgubljen uravnotežen pristup, jer se četiri od osam prioriternih područja tiču sigurnosti i intervencija suzbijanja opskrbe, dok su ostala četiri područja raspoređena na zatvore, prevenciju, liječenje i smanjenje šteta. Nadalje, koalicija žali zbog deprioritizacije ljudskih prava i javnog zdravstva, napuštanja podrške ključnim međunarodnim dokumentima – od kojih je neke EU zagovarala, smanjenja prostora za civilno društvo i konzumente droga, slabljenja vanjske dimenzije politike protiv droga tako što nisu postavljene jasne smjernice za intervenciju EU-a ili potporu ključnim međunarodnim dokumentima i konačno, deprioritizacijom znanstvenih dokaza, usprkos vodećoj ulozi EU-a u promicanju znanstvenih znanja i istraživanja na tržištima droga i korištenju droga.³¹

Agenda EU-a o borbi protiv droga 2021.–2025

A) Pojačana sigurnost – ometanje funkcioniranja tržišta droga

- > Strateški prioritet 1. Omesti i onemogućiti velike visokorizične organizirane kriminalne skupine povezane s drogom koje djeluju u državama članicama EU-a, potječu iz njih ili su na njih usmjerene te reagirati na poveznice s drugim sigurnosnim prijetnjama
- > Strateški prioritet 2. Povećati otkrivanje trgovine drogom i prekursorima za droge na veliko na točkama ulaska u EU i izlaska iz EU-a
- > Strateški prioritet 3. Povećati djelotvorno praćenje logističkih i digitalnih kanala koji se upotrebljavaju za distribuciju droga srednjeg i malog obujma i povećati zapljene nedopuštenih tvari krijumčarenih tim kanalima u bliskoj suradnji s privatnim sektorom
- > Strateški prioritet 4. Onemogućiti proizvodnju i preradu droge, spriječiti zlouporabu i trgovinu prekursorima za droge za nezakonitu proizvodnju droga i iskorijeniti nezakonit uzgoj

B) Prevencija i informiranje

- > Strateški prioritet 5. Spriječiti početak uporabe droga, poboljšati sprečavanje kaznenih djela i informirati o negativnim učincima droga na građane i zajednice

C) Odgovor na štetne posljedice zbog droge

- > Strateški prioritet 6. Poboljšati pristup mogućnostima liječenja koje zadovoljavaju niz zdravstvenih i rehabilitacijskih potreba osoba koje pretrpe posljedice uporabe droga
- > Strateški prioritet 7. Povećati učinkovitost intervencija za smanjivanje rizika i štetnih posljedica radi zaštite zdravlja konzumenata droga i javnosti
- > Strateški prioritet 8. Razviti uravnotežen i sveobuhvatan pristup uporabi droga u zatvorima (smanjiti potražnju i ograničiti opskrbu)³²

OD NULTE TOLERANCIJE DO VIŠEKOMPONEN- TNIH INTERVENCIJA

Unutar EU-a rizicima u rekreacijskim kontekstima pristupa se iz različitih okolišnih i regulatornih perspektiva. Oni se mogu kretati od nulte tolerancije, okolišnih strategija i smanjenja štete do višekomponentnih intervencija. Provedba većine ovih pristupa preporučuje se kao dio sveobuhvatnog odgovora koji za svrhu ima sprječavanje nastanka rizika u rekreacijskim kontekstima.³³

Neki pristupi rizicima u rekreacijskim kontekstima bolje su potkrijepljeni znanstvenim dokazima od drugih. Što se tiče odgovora u rekreacijskim kontekstima, većina tih dokaza odnosi se na alkohol, dok je samo ograničen broj evaluacija proveden na intervencijama vezanim uz nedopuštene droge. Ipak, uvidi iz studija povezanih s alkoholom općenito su također informativni za druge probleme koji su povezani s drogama.³⁴ Uz to, u cjelini je izazovno pronaći kvalitetne dokaze za pristupe ponašanju vezanom uz droge u rekreacijskim kontekstima, jer je korpus evaluacijskog istraživanja tek nedavno počeo rasti. Djelomično je to povezano s ograničenim ulaganjima u preventivne pristupe i pristupe smanjenju šteta.³⁵ Prema istraživanjima u belgijskom kontekstu, u smislu izravnih javnih troškova, 75 % ide na pomoć/potpore, 24 % na sigurnost, 0,5 % na prevenciju i 0, 1% na smanjenje šteta. Kada je riječ o rekreacijskim kontekstima, to znači prisutnost službi za prvu pomoć, službi za provođenje zakona i organizacija vršnjačke podrške koje se oslanjaju na volontiranje.³⁶

Nulta tolerancija

Nulta tolerancija popularan je, dopadljiv pojam koji ne ostavlja mjesta sumnji i može se fleksibilno primijeniti u mnogo različitih situacija, a da ne mora biti jasno definiran. Ima snažan simbolički potencijal i dobro zvuči kad se spomene u vezi s trenutnim problemima i prividnim rješenjima kako su ih artikulirali političari, populisti i policija.”³⁷

Pristup nulte tolerancije prema drogama u rekreacijskim kontekstima karakterizira temeljito traženje nedopuštenih supstanci, koje možda podržavaju psi tragači za drogom i policijske jedinice (u civilu) na određenom mjestu i oko njega. Cilj je ove nezakonite stvari prognati iz rekreacijskog okruženja. Iako kaznenopravni sektor shvaća da je to utopija, pristup potvrđuje da su u rekreacijskim kontekstima psihoaktivne stvari – s izuzetkom alkohola – zabranjene.³⁸

Primjena pristupa nulte tolerancije nije isplativa i ima visok utjecaj na kapacitet lokalnih policijskih snaga. Policijski kapaciteti angažirani za traženje konzumenata droga na nekom događaju ne mogu biti raspoređeni na poslove provjere alkohola i droga u prometu na cestama koje okružuju taj događaj. Temeljito pretraživanje posjetitelja oduzima puno vremena, budući da postoje razne mogućnosti skrivanja stvari. Privatni zaštitari nemaju ovlasti preuzeti takve poslove. Osim toga, kapacitet pasa tragača je ograničen. Sve u svemu, ovo je skupa metoda pretraživanja i kažnjavanja konzumenata droga koji općenito konzumiraju droge rekreacijski.³⁹

Vjerojatnost da će korisnik neke rekreacijske droge biti uhvaćen na festivalu iznosi približno 2 %. S tako niskom stopom, pristup nulte tolerancije nije učinkovit. Nadalje, kažnjavanje ljudi zbog neželjenog ponašanja moglo bi dovesti do njihovih obrambenih reakcija. Jedan od razloga mogao bi biti taj što upotreba klupskih droga nekome ima značajnu funkciju, poput većeg užitka na festivalu i dobrog provoda s prijateljima. Kad je to slučaj, takav konzument svoje ponašanje ni po čemu neće smatrati nepoželjnim. Uz to, odluka o prestanku uzimanja klupskih droga uglavnom je povezana s poslovnim ili obiteljskim obvezama i, u manjoj mjeri, pokreće se odvagivanjem argumenata za i protiv. Drugim riječima, u takvim slučajevima odvratanje neće polučiti uspjeh.⁴⁰

Nadalje, taj pristup može dovesti do opasnih štetnih učinaka. Konzumenti droga će, umjesto da promjene svoju odluku o konzumaciji, radije prilagoditi obrasce potrošnje. Neki odmah konzumiraju tvari koje imaju kod sebe čim uoče kako organi reda temeljito pretražuju. To može dovesti do slučajeva predoziranja. Drugi drogu konzumiraju kod kuće, prije nego što odlaze na događaj. To povlači za sobom potencijalno opasne situacije na cesti. Drugi način je kupnja klupskih droga na događaju. To je nepoželjno jer ponuđene tvari mogu biti sumnjive kvalitete ili mogu potaknuti impuls za isprobavanje novih droga.⁴¹

Sve u svemu, policijski pristup i policijske intervencije čine presudni dio većine pristupa prevenciji i smanjenju štete povezane s alkoholom u noćnom životu i neophodne su kako bi se povećalo pridržavanje propisa. Primjeri intervencija policijskih snaga su posjeti mjestima s rizičnim noćnim životom, provjere dobi kako bi se osiguralo da takvi lokali ne poslužuju alkohol maloljetnicima, uporaba sankcija za provođenje zakona o dozvolama u industriji zabave (npr. oduzimanje dozvole za služenje alkohola) i provjere alkoholiziranosti vozača kako bi prestali voziti pod utjecajem.⁴²

Međutim, da bi intervencije policije i snaga javnog reda mogle uspostaviti pozitivne učinke, moraju se ispuniti određeni preduvjeti. Intervencije za provođenje zakona moraju se provoditi redovito i moraju biti povezane sa stvarnim metodama odvratanja. Uz to, trebale bi se spajati s preventivnim mjerama i činiti dio šireg pristupa.⁴³ Također, policijske intervencije koje se temelje na partnerskim pristupima koji su usmjereni na cijelu zajednicu ili su usmjereni na konkretne probleme učinkovitije su od samostalnih reaktivnih policijskih intervencija kao sredstva za smanjenje kršenja zakona o drogama i poziva na usluge vezane uz droge. U problematičnim područjima na makrorazini, poput četvrti ili gradova, dostupan je veći broj partnera nego u područjima na mikrorazinama, poput zgrada ili dijelova ulice, što znači da je učinkovitije usredotočiti se na područja na makrorazini.⁴⁴

Strategije okruženja

Rizici u rekreacijskim kontekstima mogu se povećati zbog fizičkog i socijalnog okruženja unutar party okruženja koja dopuštaju pretjeranu konzumaciju. Strategije okruženja usmjerene su na one čimbenike koji pridonose većoj razini opijenosti. Takvi se čimbenici sastoje od toleriranja alkoholiziranog ponašanja, popusta na

Uvjeti mjesta održavanja	Čimbenici osoblja i menadžmenta	Propis sigurne prodaje i promocije alkohola
Politike pristupa i sigurnog propuštanja	Menadžerski pristupi	Cijene i dostupnost
Provjera dobi	Uključivanje ključnih dionika.	Povećanje cijena alkoholnih pića i smanjenje cijena bezalkoholnih pića
Ograničenja broja posjetitelja zabave (tzv. „partijanera“)	Suradnja s policijom	Kontrola radnog vremena i slobodnog prostora
Provjera opijenosti ili utjecaja droga	Zdravstvena zaštita za goste	Posebne promocije
Znakovi s izjavama o pravilima	Kodeks prakse i drugi sporazumi.	Izbjegavanje posebnih promocija.
Unutar mjesta: fizička okružja	Politike kuće i upravljanje	
Sobna temperatura i ventilacija	Kodeks prakse i drugi sporazumi.	
Čišćenje prolivenog, razbijenih čaša i drugih opasnosti.	Osoblje za posluživanje	
Oдноšenje praznih čaša i boca	Obuka poslužitelja	
Projektiranje prostorija	Vratari i zaštitari koji ne poslužuju	
Nasumične provjere toaleta	Zaštitarska obuka osoblja koje ne poslužuje	
Glasnoća glazbe	Rješavanje problema dilanja droge	
Dostupnost prostora za hlađenje i/ili prostora za sjedenje.	Zabavno osoblje: DJ-evi i voditelji programa	
Izbjegavanje čekanja u redovima na šanku i u toaletima	Obuka DJ-eva i voditelja programa	
Unutar mjesta: društvena okružja		
Identifikacija opijenih gostiju.		
Razina dopuštenosti		
Kodeksi ponašanja. Opis: Napisano		
Politike raspršivanja		
Kontrola izlaza i prijevoz.		
Raspored osoblja na ključna mjesta		

Tablica 2 Pregled ključnih komponenti potrebnih za sigurno okružje

piće, loše higijene, glasne glazbe, gužve i loše prakse posluživanja. Postoje dokazi da pozitivan utjecaj imaju mjere koje stvaraju sigurnije prostore i lokale smanjenjem gužve, osiguravanjem prostora za odmor i besplatnom vodom, posluživanjem hrane, provođenjem pravila o ponašanju i ograničavanjem pristupa maloljetnicima. Uz to, osiguravanje sigurnog noćnog prijevoza do kuće važna je mjera u svrhu sprječavanja vožnje pod utjecajem i njezinih štetnih posljedica.⁴⁵

U priručniku koji je izradio Club Health (vidi sljedeće poglavlje), koji utvrđuje standarde za sigurno rekreacijsko okruženje, iznesen je opširan, ali uredan pregled intervencija koje se smatraju ključnim, preporučuju se ili se preporučuju samo u posebnim okolnostima. U 2. tablici dan je pregled samo onih ključnih komponenata za sigurne rekreacijske kontekste.⁴⁶

Osoblje lokala na kojima se održavaju partyji, menadžeri, poslužitelji, zaštitari i DJ-i čine cjelinu doživljaja partijanera i utječu na rizike u rekreacijskim kontekstima. Ideja je osposobiti osoblje za nekoliko područja kao što su zakonodavstvo o alkoholu, psihoaktivni učinci droga, utjecaj na nasilje, odbijanje posluživanja opijenim partijanerima, reagiranje na dilanje te pružanje prve pomoći. Djelomično zbog visoke stope fluktuacije osoblja u okruženju noćnog života, dokazi o učinkovitosti obuke osoblja nisu uvjerljivi.⁴⁷

Smanjenje šteta

EMCDDA definira smanjenje šteta kao „*intervencije, programe i politike kojima se želi smanjiti zdravstvena, socijalna i ekonomska šteta od droga pojedincima, zajednicama i društvima*“.⁴⁹ Smanjenje šteta neki smatraju kontroverznom jer se doživljava kao napuštanje borbe i samo usredotočenje na upravljanje štetom. Ipak, na polju uporabe droga pristup smanjenju šteta dobro je razvijen.⁵⁰ Od 2003. godine EU djeluje u korist prevencije i smanjenja zdravstvene štete. Slijedom toga, nacionalne politike o drogama sve više odražavaju perspektivu smanjenja šteta koja postoji unutar Strategije EU-a za borbu protiv droga.⁵¹ U ovom trenutku, međutim, još nije jasan smjer u kojem će se kretati strategija 2021.-2025.

STOP-SV: PROGRAM OBUKE ZA SPREČAVANJE SEKSUALNOG NASILJA POVEZANOG S NOĆNIM ŽIVOTOM

Seksualno nasilje jedan je od rizika u rekreacijskim kontekstima, a njegova prevencija ključni je prioritet u nekoliko zemalja. Stoga je razvijen i evaluiran program prevencije zasnovan na znanstvenim činjenicama kako bi se razumjeli njegovi učinci.

Glavni cilj STOP-SV-a je povećati sposobnost radnika noćnog života da prepoznaju i spriječe seksualno nasilje u rekreacijskim kontekstima i povećati njihovu sposobnost i spremnost da odgovore pozitivnom intervencijom promatrača. Da bi se postigao ovaj cilj, razvijen je modul za treniranje trenera u trajanju od 20 sati kako bi lokalni dionici mogli obučavati radnike noćnog života koristeći modul za obuku u trajanju od dva sata. Training obuhvaća razumijevanje seksualnog nasilja u okruženju noćnog života, noćni život i ranjivost te prevenciju i odgovor.

Program je temeljito evaluiran. Rezultati pokazuju da su se sudionici nakon treninga znatno manje slagali s mitovima o seksualnom nasilju i bili spremniji intervenirati s većim stupnjem samopouzdanja.⁴⁸

Primjer smanjenja štete u kontekstu partyja je pružanje informativnog materijala kao oblika vršnjačke podrške mladima. Komunikacija o rizicima od uporabe tvari predstavlja ravnotežu između pružanja jasnih informacija koje ljudima omogućuju donošenje izbora koji su manje štetni i korištenja terminologije koja može privući ljude na opasnu konzumaciju droga.⁵² Dokazi o učincima promjena ponašanja koji sami proizilaze iz ovih intervencija su rijetki. Vršnjački edukatori koji šire ovu vrstu informacija mogu se smatrati vjerodostojnijima. Te aktivnosti mogu biti podržane putem internetskih stranica i aplikacija koje pružaju detaljnije informacije o drogama, alkoholu i štetama koje se vezano uz njih javljaju te savjete o njihovom izbjegavanju.⁵³

QUALITY NIGHTS PROMICANJE SIGURNIJEG NOĆNOG ŽIVOTA

Quality Nights potiče klubove i organizatore događaja u Belgiji da promiču zdrav i siguran noćni život. Klubovi i organizatori događaja mogu se obvezati potpisivanjem povelje na dobrovoljnoj osnovi i na vlastitu inicijativu. Klub ili organizator događaja pristaje pružiti najmanje šest osnovnih usluga predviđenih programom Quality Nights kako bi dobio njihovu oznaku. Te usluge uključuju obučeno osoblje, prodaju ili nuđenje besplatnih kondoma, besplatnu vodu, davanje informacija o zdravlju (oštećenje sluha, siguran seks, sigurnost na cestama, rana upozorenja ...), nuđenje besplatnih čepića za uši i preuzimanje inicijative za organizaciju sigurnog prijevoza kući. Dodatne usluge programa Quality Nights koje se mogu ponuditi su soba za rashlađivanje, mjesto prve pomoći, garderoba, odgovorna kontrola klimatizacije, prodaja (zdrave) hrane i prodaja širokog asortimana bezalkoholnih pića.⁵⁴

Mnogi ljudi koji rade u službama za liječenje ovisnosti zalažu se za usluge provjere droga.⁵⁵ Provjera droga ili usluga testiranja droga je usluga koja omogućuje pojedinačnim korisnicima droga kemijsku analizu njihovih droga. Zajedno sa savjetima i često kratkim savjetovanjem ili intervencijama, korisnik dobiva informacije o sastavu uzorka.⁵⁶

Trenutno postoji malo dokaza u prilog provjeri droga. Na temelju namjera koje su izvijestili sami, postotak korisnika droga koji bi odbacili drogu koja je pozitivno testirana na neobične ili opasne sadržaje nestalan je – u Austriji bi tako učinila dva konzumenta od tri ispitana, dok bi u Kanadi odbacio samo jedan.⁵⁷ Testiranje lijekova kontroveržno je jer se neki pitaju može li stvoriti lažni dojam da je testirana droga sigurna.⁵⁸ Čak i kad se sastav može identificirati kao siguran, davanje savjeta ostaje složeno zbog uporabe poly droga.⁵⁹

Ipak, osim same provjere droga, ovime se otvaraju dva korisna pravca djelovanja na smanjenju štete. Pruža priliku za komunikaciju sa skupinom korisnika droga bi inače prošla neopaženo. To je dodatno korisno jer mladi korisnici droga informacije koje su dobivaju u četiri oka smatraju pouzdanijima od priopćenja opće države i vjerojatnije je da će ih podijeliti sa svojim vršnjacima. Nadalje, prikupljeni podaci pružaju dragocjen uvid u sastav lijekova dostupnih na ulici. Ti se uvidi mogu koristiti za slanje javnih upozorenja o tim opasnim drogama. Vrijedno je spomenuti da su ova upozorenja uglavnom učinkovita prema rekreacijskim korisnicima droga i potencijalno nemaju nikakvih ili negativnih učinaka na problematične korisnike droga koji bi čak mogli potražiti takve opasne stvari.⁶⁰

CHECKIT!

Checkit! je nevladina organizacija s mobilnim laboratorijem koji se može prevoziti na festivale i događaje noćnog života. Osim što nudi provjeru droga na licu mjesta, osoblje pruža korisnicima svojih usluga objektivne informacije o rizicima povezanim s tvarima podnesenima na provjeru i nudi kratko savjetovanje.⁶¹

Sveukupno, EMCDDA je stajališta da je nedovoljno dokaza da bi se zaključilo o učinkovitosti pristupa smanjenja šteta, no postoje recenzije umjerene kvalitete.⁶²

Višekomponentne intervencije

U većini slučajeva višekomponentna ili integrirana intervencija kombinira aspekte mobilizacije zajednice (tj. kampanje za podizanje svijesti radi stvaranja podrške među dionicima i širom javnošću), policije i provođenja zakona, sporazuma između klupskih mjesta o zajedničkom radu i razmjeni informacija s policijom te program obuke za osoblje koje razvija svoje sposobnosti pružanja odgovorne usluge, rješavanja sukoba i pružanja prve pomoći.⁶³

Kako bi se uspostavila višekomponentna intervencija, stvaraju se radne skupine za suradnju ključnih dionika i nekoliko agencija. Te koalicije uključuju predstavnike lokalnih vlasti, policije, zdravstvenih službi, probacijskih službi, timova za borbu protiv droga i alkohola, obrazovnih službi, lokalnih poduzeća i stanovnika. Uspjeh intervencija povećava se jer se uključeni akteri bave problemima i pronalaze rješenja iz šire perspektive te primjenjuju širok spektar intervencija.⁶⁴ Uz to, partnerstva među dionicima mogu olakšati provedbu učinkovitih intervencija u noćnom životu stvaranjem visoke razine prepoznavanja i podrške.⁶⁵

Broj evaluiranih višekomponentnih intervencija raste. Dokazi pokazuju da je niz koordiniranih intervencija koje se pružaju putem višeagencijskog partnerstva učinkovitiji od pojedinačnih intervencija i stoga se pokazalo da su upravo ovakve intervencije u okruženju noćnog života najučinkovitije.⁶⁶ Ovi višekomponentni pristupi mogu smanjiti nekoliko rizika povezanih s rekreacijskim kontekstima, poput nasilja, opijenosti i vožnje pod utjecajem.⁶⁷ Ipak, složenost višekomponentnih intervencija otežava utvrđivanje i pripisivanje njihove učinkovitosti konkretnoj pojedinačnoj komponenti.⁶⁸

Nadalje, prateći širi pristup psihoaktivnim tvarima koji se usredotočuje na smanjenje konzumacije u cijeloj zajednici, a ne samo na partyjima, idealna je klima za višekomponentne intervencije u cilju sprečavanja nastanka rizika u rekreacijskim kontekstima.⁶⁹

Stockholm förebygger Alkohol- och Drogetproblem

STAD

STOCKHOLM SPREČAVA PROBLEME S ALKOHOLOM I DROGAMA

STAD je egzemplar višekomponentnih intervencija u kontekstu stvaranja sigurnijih rekreacijskih okruženja. Trenutačno, riječ je o obrazovnom resursu i istraživačkom centru za prevenciju zlouporabe alkohola i droga. Ipak, započeo je kao projekt 1995.⁷⁰

Projekt STAD sastoji se od tri ključne strateške akcije. Prvo, kako bi se postigla mobilizacija zajednice, osnovan je odbor za podizanje svijesti i povećanje znanja o štetama u zajednici koje nastaju uslijed konzumacije alkohola. Važni dionici zajednice, poput lokalne policije, mjesnog odbora, odbora za izdavanje dozvola, vlasnika ugostiteljskih objekata, zdravstvenih vlasti i sindikata bili su dio odbora. Druga strateška akcija sastoji se od provođenja programa obuke koji se bave odgovornim posluživanjem pića. Članovi osoblja za posluživanje prolaze obuku na temu šteta povezanih s alkoholom, kao i obuku o prepoznavanju i odbijanju služenja alkohola opijenim partijanerima. Konačna strateška akcija svodi se na izvršenje. Odbor za izdavanje dozvola i lokalna policija surađuju kako bi učinkovitije regulirali i provodili postojeće zakone.⁷¹ Učinkovitost projekta u smanjenju rizika u rekreacijskim kontekstima dokazana je u nekoliko studija.⁷² Konkretno, od početka projekta na području intervencije nasilni zločini smanjili su se za 29 %.⁷³

04 IZVORI DOKAZA I PRAKSE

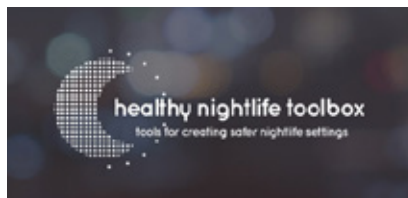
Unutar Europe, EMCDDA i nekoliko projekata radili su na cilju pružanja kreatorima politike i onima koji rade s njima najbolje dostupne dokaze i primjere procijenjenih praksi u području sprečavanja rizika u rekreacijskim kontekstima. Ti su napori rezultirali lako dostupnim bazama podataka i visokokvalitetnim vodičima. Ovdje predstavljamo neke od najzanimljivijih baza podataka i vodiča.

Alat za zdrav noćni život

Izvorno projekt koji je financirala Europska komisija, a sada je pod pokroviteljstvom EMCDDA-e, Alat za zdravi noćni život nudi lako dostupno obilje informacija o upotrebi tvari

i rizicima u rekreacijskim kontekstima. Sveukupni fokus je na smanjenju štete od alkohola i droga među mladima. Internetske stranice nude tri zasebne baze podataka. Prva baza podataka sadrži detalje evaluiranih intervencija, druga korisnicima omogućuje pretraživanje recenzirane akademske literature o rizicima u rekreacijskim kontekstima, a treća baza podataka pruža osnovne informacije o nekoliko pitanja povezanih s noćnim životom. Uz to, informativni list „Odgovor na konzumaciju droga i alkohola i srodne probleme u okružjima noćnog života“ objašnjava različite vrste intervencija, od obrazovanja za korisnike noćnog života, ispitivanja droga i obuke osoblja do policijskih i intervencija za provođenje zakona.⁷⁴

<http://www.hntinfo.eu/>

Projekt Klub zdravlja

Klub zdravlja – zdrav i sigurniji noćni život mladih konzorcij je od 35 partnera koji za cilj ima smanjenje bolesti, nesreća, ozljeda i nasilja među mladima s naglaskom na specifična okruženja noćnog života. Pored ostalih proizvoda dostupnih na web stranici, Klub zdravlja razvio je skup standarda za poboljšanje zdravlja i sigurnosti mjesta za rekreacijski noćni život. Priručnik pruža uredan i sveobuhvatan pregled čimbenika u okružju koji utječu na sigurnost partyja. Ti se čimbenici odnose na stanje mjesta održavanja, osoblje i upravljanje te promocije alkohola i regulaciju prodaje. Nadalje, za svaki čimbenik iz okružja istaknuto je u kojoj mjeri postoje dokazi o učinkovitosti u znanstvenoj literaturi i prema praktičnom iskustvu industrije rekreacije. Priručnik je dostupan na 11 jezika (EN, DE, IT, EL, NL, ES, POR, FR, RO, HU i SLO).⁷⁵

<https://www.club-health.eu/>

STAD u Europi

Izvorni projekt STAD možemo nazvati vodećim višekomponentnim intervencijama u kontekstu rizika u rekreacijskim okruženjima. Učinkovitost projekta u smanjenju rizika u rekreacijskim kontekstima dokazana je u nekoliko studija.⁷⁶

Opsežni priručnik nudi praktične informacije i konkretne korake potrebne za pokretanje i provedbu STAD-ovog pristupa u danoj zajednici. Različita poglavlja usredotočuju se na svrhu, praktične upute i instrumente potrebne za provođenje procjene potreba, stvaranje partnerstva i mobilizaciju zajednica, pružanje osoblja za obuku i službenike za provedbu, primjenu provedbe i praćenje i ocjenu provedenog STAD pristupa.⁷⁷

Zdravstveni i socijalni odgovori na probleme s drogama. Europski vodič.

Ova EMCDDA-ova publikacija obuhvaća širok raspon tema koje su namijenjene različitim ciljnim skupinama s različitim potrebama. Dokument je vodič za zdravstvene i socijalne odgovore na probleme s drogama u Europi, pokrivajući puno širu temu nego što su rizici nastali samo u rekreacijskim kontekstima. Odgovorima na probleme s drogama pristupa se iz različitih perspektiva: obrasci upotrebe (npr. uporaba stimulansa i poliuporaba droga), određene ciljne skupine (npr. ranjivi mladi ljudi) i različita okruženja (npr. noćni život, festivali i drugi rekreacijski konteksti). Vodič također ima za cilj poboljšati provedbu usredotočujući se na to kako koristiti dokaze ili na ulogu standarda kvalitete.⁷⁸

https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/6343/TI_PUBPDF_TD0117699ENN_PDFWEB_20171009153649.pdf

Registar prevencije Xchange

Xchange se može opisati kao mrežni registar preventivnih programa utemeljenih na dokazima. Opseg ovih programa mnogo je širi od rizika povezanih s uzimanjem droga samo na partyjima. Osim problema s korištenjem supstanci, baza podataka uključuje i delinkvenciju i prevenciju nasilja među mladima. Osim što pruža uvid u učinkovitost intervencija, registar nudi i uvid u prenosivost programa dijeljenjem iskustava stručnjaka koji su programe provodili u različitim europskim zemljama.⁷⁹

<https://www.emcdda.europa.eu/best-practice/xchange>

The screenshot shows the Xchange search interface. At the top, there is a search bar with the text "Search for programmes" and a search icon. Below the search bar are four filter categories: "by age group" (with a dropdown menu showing "20-25 years"), "by setting" (with a dropdown menu showing "Environmental s"), "by outcomes targeted" (with a dropdown menu showing "All"), and "by risk factor" (with a dropdown menu showing "Individual and p"). Below the filters is a "Search results" section with three dropdown menus: "Year" (showing "-Year"), "Country" (showing "All"), and "Xchange rating" (showing "All"). Below the filters is a table with the following data:

Programme title #	Date added	Countries where evaluated	Xchange rating
STAD – (Stockholm prevents Alcohol and Drug problems): an environmental strategy in nightlife environments focussing on the improvement of the compliance of alcohol legislation regarding overserving and age limits.	22.04.2020	Sweden	Possibly beneficial

https://www.emcdda.europa.eu/best-practice_en

The screenshot shows the Best Practice Portal homepage. At the top, there is a header with the text "Best practice portal" and a thumbs-up icon. Below the header is a paragraph of text: "The Best practice portal is designed to help you find practical and reliable information on what works (and what doesn't) in the areas of prevention, treatment, harm reduction and social reintegration. It will help you identify tried and tested interventions quickly, allocate resources to what's effective, and improve interventions applying tools, standards and guidelines." To the right of the text is a green envelope icon with the text "Get in touch with the Best practice portal team". Below the text and icon are four colored boxes with icons and text: "Briefings" (Policy and practice briefings), "Implementation" (Xchange, HAT, EUPC, ESI), "Evidence" (A database of practice evidence), and "Standards" (National and international standards and guidelines).

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Cilj ovog rada bio je pružiti uvid u pristupe poduzetim rizicima u rekreacijskim kontekstima i dokaze koji su im dostupni. Korištenje droga politički je osjetljiva tema koja na kušnju stavlja odnos politike i znanosti. Na donošenje odluka, osim dokaza, utječu i javno mnijenje, mediji, stranačka politika i vrijeme donošenja politika.

Unutar EU-a rizicima u rekreacijskim kontekstima pristupa se iz različitih okolišnih i regulatornih perspektiva. Oni se mogu kretati od nulte tolerancije, okolišnih strategija i smanjenja štete do višekomponentnih intervencija. Unatoč široko rasprostranjenoj primjeni pristupa nulte tolerancije, dokazi pokazuju da nije (troškovno) učinkovit i da čak može dovesti do štetnih učinaka. Postoje dokazi o pozitivnom utjecaju mjera zaštite okoliša koje stvaraju sigurnije prostore i mjesta za zabave. Sveukupno, EMCDDA je stajališta da je nedovoljno dokaza da bi se donosili zaključci o učinkovitosti pristupa smanjenja šteta, no postoje recenzije umjerene kvalitete. Pristup smanjenja šteta donekle je kontroverzan, no u Europi je zaslužio svoje mjesto u cjelokupnoj politici droga.

Možemo zaključiti da se preporučuju višekomponentne intervencije, jer postoje pokazatelji koji upućuju da je to najučinkovitiji način pristupanja rizicima u rekreacijskim kontekstima. Jedan od elemenata koji može postići uspjeh višekomponentne intervencije je radna suradnička skupina u kojoj je zastupljeno više dionika, počevši od lokalnih vlasti, policije, cjelokupnih zdravstvenih službi i timova za borbu protiv droga i alkohola, do obrazovnih službi, lokalnih poduzeća i zajednice zastupljeni. Zajedno, ti različiti akteri nude široku perspektivu koja pomaže u rješavanju problema i stvaranju širokog spektra intervencija. Uz to, mobilizacijom u zajednici stvara se podrška pristupu između dionika i javnosti.

Konačno, izazov je pronaći kvalitetne dokaze za pristupe ponašanju vezanom uz droge u rekreacijskim kontekstima, jer je korpus evaluacijskog istraživanja tek počeo rasti. Srećom, u Europi je lako dostupno nekoliko izvora dokaza i dobrih praksi. Ipak, napore na evaluaciji takvih praksi treba dalje poticati davanjem smjernica i financiranjem.

ENDNOTES

- 1 Anita Lavorgna, internetska trgovina drogom: Prema boljem razumijevanju nove kriminalne dinamike, trendovi u *organiziranom kriminalu* 17 (2014), 251.
- 2 Mike Salinas, The Unusual Suspects: An Educated, Legitimately Employed Drug Dealing Network, *International Criminal Justice Review* 28:3 (2018), 227-8.
- 3 EMCDDA, Odgovor na upotrebu droga i povezane probleme u rekreacijskim kontekstima, Lisabon: EMCDDA, 2012.
- 4 EMCDDA, Droga i zločin — složeni odnos, *Droga u fokusu* 16 (2007).
- 5 Isto.
- 6 EMCDDA, Razvoj uporabe droga u rekreacijskim kontekstima, Lisabon: EMCDDA, 2006, 39.
- 7 Eamon Keenan i Nicki Killeen, Nacionalni ured za socijalno uključivanje - Uprava za zdravlje, Irska, zajednički intervjui, 17. studenog 2020.
- 8 EMCDDA, Odgovor na konzumaciju droga i srodne probleme u rekreacijskim kontekstima.
- 9 Rüdiger Schmolke, SONAR, Njemačka, intervjui, 19. studenog 2020.
- 10 Amador Calafat i sur., *Kulturni posrednici u hegemonskim mogućnostima industrije noćnog života za prevenciju zlorabe droga. Mogućnosti za prevenciju zlorabe droga*, Palma de Mallorca: IREFREA, 2004.
- 11 Europska mreža za prevenciju kriminala, Podizanje svijesti nikada nikoga nije povrijedilo, zar ne?, Mythbuster, Bruxelles: EUCPN (2020).
- 12 Calafat i sur., *Kulturni posrednici u hegemonskim mogućnostima noćnog života za prevenciju droga. Prilike za prevenciju droga*.
- 13 EMCDDA, Odgovor na konzumaciju droga i povezane probleme u rekreacijskim kontekstima, 5.
- 14 Ferry Goossens i Joris Van Damme, Muziekfestivals En Druggebruik. Een Drugsvrije of Pragmatische Aanpak?, *Cahiers Politiestudies* 52:3 (2019), 115.
- 15 Calafat et al., *Kulturni posrednici u hegemonskim mogućnostima noćnog života za prevenciju droga. Prilike za prevenciju droga*, 16.
- 16 Ton Nabben and Gjalte Jörn Peters, Ecstasy En Rituele Interactie Op Dancefestivals, *Cahiers Politiestudies* 3:52 (2019), 52.
- 17 Europska mreža za prevenciju kriminala, Policija usmjerena na zajednicu u Europskoj uniji danas, Series Toolbox No. EUCPN, 2019.
- 18 EMCDDA, Droga i kriminal - složena veza.
- 19 Tore Bjørge, *Sprječavanje kriminala: holistički pristup*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2016, 2.
- 20 Susanna MacGregor, Prepreke utjecaju dokaza na politike: Jesu li političari problem?, *Droge: Obrazovanje, prevencija i politike* 20:3 (2013).
- 21 Isto.
- 22 Eamon Keenan i Nicki Killeen, op. cit.
- 23 MacGregor, Barijere za utjecaj dokaza na politiku: Jesu li političari problem?
- 24 Henry Fisher i Fiona Measham, Noćni životi: Smanjenje štete zbog droga u noćnom gospodarstvu, x: Svestranačka parlamentarna skupina za reformu politike droga, Sveučilište Durham, The Loop, Volteface,, 24.
- 25 MacGregor, Barijere za utjecaj dokaza na politiku: Jesu li političari problem?
- 26 Globalna komisija za politiku o drogama, misija i povijest, <https://www.globalcommissionondrugs.org/>, 20. siječnja 2021.
- 27 MacGregor, Barijere za utjecaj dokaza na politiku: Jesu li političari problem?
- 28 Isto.

- 29 Europska komisija, COM(2020)606: Agenda i akcijski plan EU-a za borbu protiv droga 2021.–2025.
- 30 Europski parlament, Agenda EU-a za borbu protiv droga i Akcijski plan 2021.–2025., <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-promoting-our-european-way-of-life/file-eu-agenda-on-drugs>, 20. studenog 2020.
- 31 Međunarodni konzorcij za politiku droga, *Nacrt Agende i akcijskog plana EU-a za borbu protiv droga 2021.–2025.: Zabrinutost zbog postupka i suštine (otvoreno pismo) (2020)*. http://fileserver.idpc.net/alerts/EU_Drugs_Agenda_Joint_Letter.pdf
- 32 Europska komisija, COM(2020)606: Prilozi Agende i Akcijskog plana EU-a za borbu protiv droga 2021.–2025., Bruxelles, 2020.
- 33 EMCDDA, zdravstveni i socijalni odgovori na probleme s drogama: Europski vodič, Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, 2017., 136.
- 34 Isto.
- 35 Jochen Schrooten i Shawny Vanhoutteghem, VAD, Belgija, zajednički intervju, 27. studenog 2020.
- 36 Tina Van Havere, Wat Is Recreativeel Druggebruik En Welke Cijfers Bestaan Hierover in Vlaanderen? Een Overzicht Vanuit Gezondheidsperspectief, *Cahiers Politiestudies* 3:52 (2019), 22.
- 37 Ton Nabben, Policajci i psi protiv klupskih droga, *Amsterdamski pravni forum* 2:4 (2010), 19.
- 38 Jochen Schrooten and Joris Van Damme, Waarom Een Zerotolerancedrugbeleid Voor Festivals Niet (Goed) Werkt, *Cahiers Politiestudies* 3:52 (2019), 95.
- 39 Isto, 100.
- 40 Isto, 97.
- 41 Isto, 99.
- 42 Aukje Sannen i suradnici, Odgovor na konzumaciju droga i alkohola i srodne probleme u okružjima noćnog života: Alat za zdrav noćni život, 2016., 14.
- 43 Isto.
- 44 Lorraine Mazerolle, Elizabeth Eggins i Angela Higginson, Provođenje zakona o drogama na razini ulice: Ažurirani sustavni pregled, *Trendovi i problemi kriminala i kaznenog prava* 599 (2020).
- 45 EMCDDA, zdravstveni i socijalni odgovori na probleme s drogama: Europski vodič, 136.
- 46 Mariàngels Duch, Amador Calafat i Montse Juan, Skup standarda za poboljšanje zdravlja i sigurnosti mjesta rekreativnog noćnog života, Palma de Mallorca: IREFREA, 2011.
- 47 EMCDDA, zdravstveni i socijalni odgovori na probleme s drogama: Europski vodič, 138.
- 48 Alat za zdrav noćni život, STOP! SV – Obuka osoblja o prevenciji seksualnog nasilja: razvijanje strategija prevencije i upravljanja na radnom mjestu u noćnom životu, <http://www.hntinfo.eu/interventions/stop-sv-staff-training-prevention-sexual-violence-developing-prevention-and-management>, 22. siječnja 2021.
- 49 EMCDDA, zdravstveni i socijalni odgovori na probleme s drogama: Europski vodič, 27.
- 50 Bjørge, *Sprečavanje kriminala: Holistički pristup*, 29.
- 51 EMCDDA, zdravstveni i socijalni odgovori na probleme s drogama: Europski vodič, 28.
- 52 Isto, 138.
- 53 Isto, 136.
- 54 Promicanje sigurnijeg noćnog života, <https://qualitynights.be/nl/>, 22. siječnja 2021.
- 55 Intervjui s Eamonom Keenanom i Nicki Killeen, Nacionalni ured za socijalnu uključenost – Uprava za zdravlje, Irska; Renata Šarkanė, Odjel za kontrolu droga, duhana i alkohola, Litva; Matej Sande, Sveučilište u Ljubljani, Slovenija; Rüdiger Schmolke, SONAR, Njemačka; Jochen Schrooten i Shawny Vanhoutteghem, VAD, Belgija.
- 56 Thomas Kerr i Kenneth Tupper, Provjera droga kao intervencija za smanjenje štete: British Columbia Center o upotrebi supstanci, 2017., 21.
- 57 Isto.

- 58 EMCDDA, Odgovor na konzumaciju droga i povezane probleme u rekreacijskim kontekstima.
- 59 EMCDDA, Provjera droga <https://www.emcdda.europa.eu/topics/drug-checking>
- 60 Kerr i Tupper, Provjera droga kao intervencija za smanjenje šteta, 22.
- 61 Checkit!, Centar kompetencija za rekreacijske droge, <https://checkit.wien/>, 15. prosinca 2020.
- 62 EMCDDA, Sažetak pregleda dokaza: Smanjenje potražnje za drogama, liječenje i smanjenje štete, Lisabon, 2017.
- 63 Mariàngels Duch, Amador Calafat, and Montse Juan, Informativni list: Skup standarda za poboljšanje zdravlja i sigurnosti mjesta rekreacijskog noćnog života, Palma de Mallorca: IREFREA, 2011., 8.
- 64 Isto.
- 65 EMCDDA, zdravstveni i socijalni odgovori na probleme s drogama: Europski vodič, 141.
- 66 Sannen i suradnici, Odgovor na konzumaciju droga i alkohola i srodne probleme u okružjima noćnog života, 15.
- 67 EMCDDA, Odgovor na konzumaciju droga i povezane probleme u rekreacijskim kontekstima, 5.
- 68 Sannen i suradnici, Odgovor na konzumaciju droga i alkohola i srodne probleme u okružjima noćnog života, 15.
- 69 Isto.
- 70 STAD, O STAD-u, <http://www.stad.org/en/about-stad>, 22. siječnja 2021.
- 71 Alat za zdrav noćni život, STAD projekt (Stockholm sprečava probleme s alkoholom i drogama), <http://www.hntinfo.eu/interventions/stad-project-stockholm-prevents-alcohol-and-drug-problems>, 22. siječnja 2021.
- 72 Sannen i suradnici, Odgovor na konzumaciju droga i alkohola i srodne probleme u okružjima noćnog života, 15.
- 73 Alat za zdrav noćni život, STAD projekt (Stockholm sprečava probleme s alkoholom i drogama), <http://www.hntinfo.eu/interventions/stad-project-stockholm-prevents-alcohol-and-drug-problems>, 22. siječnja 2021.
- 74 Alat za zdrav noćni život, Alati za stvaranje sigurnijih okružja noćnog života, <http://www.hntinfo.eu/>, 22. prosinca 2020.
- 75 Duch, Calafat i Juan, Skup standarda za poboljšanje zdravlja i sigurnosti mjesta rekreacijskog noćnog života.
- 76 Sannen i suradnici, Odgovor na konzumaciju droga i alkohola i srodne probleme u okružjima noćnog života, 15.
- 77 Laura Nijkamp Marjan Möhle, Jeroen de Greeff, Joost Mulder, Stad u Europi: Priručnik za zajednice za sprečavanje šteta povezanih s alkoholom, n.d.
- 78 EMCDDA, zdravstveni i socijalni odgovori na probleme s drogama: Europski vodič.
- 79 EMCDDA, O registru prevencije Xchange, <https://www.emcdda.europa.eu/best-practice/xchange/about>, 22. prosinca 2020.

BIBLIOGRAFIJA

- Bjørge, Tore. *Preventing Crime: A Holistic Approach*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2016.
- Calafat, Amador, Cesáreo Fernández, Monserrat Juan, Anu-Hanna Anttila, Mark Bellis, Karl Bohrn, Regina Fenk, Karen Hughes, Andrea Kersch, Anna Kokkevi, Kristiina Kuussaari, Frank Leenders, Fernando Mendes, Ionna Siamou, Joseph Simon, Goof van de Wijngaart & Patrizia Zavatti. *Cultural Mediators in a Hegemonic Nightlife Opportunities for Drug Prevention. Opportunities for Drug Prevention*. Palma de Mallorca: IREFREA, 2004.
- Duch, Mariàngels, Amador Calafat & Montse Juan. Factsheet: Set of Standards to Improve the Health and Safety of Recreational Nightlife Venues. Palma de Mallorca: IREFREA, 2011.
- Duch, Mariàngels, Amador Calafat & Montse Juan. Set of Standards to Improve the Health and Safety of Recreational Nightlife Venues. Palma de Mallorca: IREFREA, 2011.
- EMCDDA. Developments in Drug Use within Recreational Settings. Lisbon: EMCDDA, 2006.
- EMCDDA. Drugs and Crime — a Complex Relationship. *Drugs in focus* 16 (2007).
- EMCDDA. Evidence Review Summary: Drug Demand Reduction, Treatment and Harm Reduction. Lisbon, 2017.
- EMCDDA. Health and Social Responses to Drug Problems: A European Guide. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017.
- EMCDDA. Responding to Drug Use and Related Problems in Recreational Settings. Lisbon: EMCDDA, 2012.
- European commission. COM(2020) 606: Annexes to the EU Agenda and Action Plan on Drugs 2021-2025. Brussels, 2020.
- European Commission. COM(2020)606: EU Agenda and Action Plan on Drugs 2021-2025. Brussels, 2020.
- European Crime Prevention Network. Awareness-Raising Never Hurt Anyone, Did It? Mythbuster. Brussels: EUCPN, 2020. <https://eucpn.org/document/mythbuster-awareness-raising-never-hurts-does-it>.
- European Crime Prevention Network. Community-Oriented Policing in the European Union Today. Toolbox Series No. 14. Brussels: EUCPN, 2019. <https://eucpn.org/toolboxcop>.
- Fisher, Henry & Fiona Measham. Night Lives: Reducing Drug-Related Harm in the Night Time Economy. x: All-Party Parliamentary Group for Drug Policy Reform, Durham University, The Loop, Volteface..
- Goossens, Ferry & Joris Van Damme. Muziekfestivals En Druggebruik. Een Drugsvrije of Pragmatische Aanpak? *Cahiers Politiestudies* 52:3 (2019), 155-28.
- International Drug Policy Consortium. *The Draft EU Agenda and Action Plan on Drugs 2021-2025: Concerns Regarding Process and Substance (Open Letter)*. 2020.
- Kerr, Thomas & Kenneth Tupper. Drug Checking as a Harm Reduction Intervention. British Columbia Centre on substance use, 2017.
- Lavorgna, Anita. Internet-Mediated Drug Trafficking: Towards a Better Understanding of New Criminal Dynamics. *Trends in Organized Crime* 17 (2014), 250-70. <https://dx.doi.org/10.1007/s12117-014-9226-8>.
- MacGregor, Susanna. Barriers to the Influence of Evidence on Policy: Are Politicians the Problem? *Drugs: Education, Prevention and Policy* 20:3 (2013), 225-33. <https://dx.doi.org/10.3109/09687637.2012.754403>.
- Marjan Möhle, Laura Nijkamp, Jeroen de Greeff, Joost Mulder. Stad in Europe: A Manual for Communities Preventing Alcohol Related Harm. n.d. <http://stadineurope.eu/resources/sie-manual/>.
- Mazerolle, Lorraine, Elizabeth Eggins & Angela Higginson. Street-Level Drug Law Enforcement: An Updated Systematic Review. *Trends & Issues in Crime and Criminal Justice* 599 (2020).
- Nabben, Ton. Cops and Dogs against Party Drugs. *Amsterdam Law Forum* 2:4 (2010), 15-28.

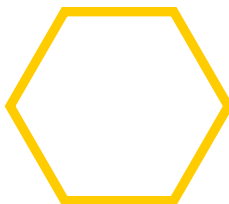
- Nabben, Ton & Gjalte Jorn Peters. Ecstasy En Rituele Interactie Op Dancefestivals. *Cahiers Politiestudies* 3:52 (2019), 45-60.
- Salinas, Mike. The Unusual Suspects: An Educated, Legitimately Employed Drug Dealing Network. *International Criminal Justice Review* 28:3 (2018), 226-42.
- Sannen, Aukje, Lena Krusche, Karen Hughes, Gregor Burkhardt & Ninette van Hasselt. Responding to Drug and Alcohol Use and Related Problems in Nightlife Settings. *Healthy Nightlife Toolbox*, 2016.
- Schrooten, Jochen & Joris Van Damme. Waarom Een Zerotolerancedrugbeleid Voor Festivals Niet (Goed) Werkt. *Cahiers Politiestudies* 3:52 (2019), 93-114.
- Van Havere, Tina. Wat Is Recreatieel Druggebruik En Welke Cijfers Bestaan Hierover in Vlaanderen? Een Overzicht Vanuit Gezondheidsperspectief. *Cahiers Politiestudies* 3:52 (2019), 11-28.

CONTACT DETAILS

EUCPN Secretariat

Email: eucpn@ibz.eu

Website: www.eucpn.org

[TWITTER.COM/EUCPN](https://twitter.com/EUCPN)

[FACEBOOK.COM/EUCPN](https://facebook.com/EUCPN)

[LINKEDIN.COM/COMPANY/EUCPN](https://linkedin.com/company/EUCPN)